

Zamišljeno u Krumlovu u Češkoj svibnja 1957.
Napisano u Zagrebu studenog 1964.

KRIŽNI PUT

Ivanu Meštroviću

ŽRTVA

*Kad svoje rekoše Kaifa i Ana
rulja je odvela Krista na Gabatu
s krunom na glavi od trnovih grana,
da izvrši riječ od poroka zadatu.*

*Ne bješe milosti u bijesnoga puka,
smrt i sramotu zdušno zahtjevahu.
Prijetila odasvud stisnuta je ruka,
za krvlju mahnuti pred Pilatom revahu.*

*Ovaj čovjek uči i zato mu sudi!
Ne damo naše valjane zakone
za varave snove i za govor ljudi.*

*I počela je vlast pomamljene rulje,
čovjeku božanskom oduvijek nesklone,
sposobne jedino da proslavi hulje.*

PRIMANJE KRIŽA

*Isusu veliki navališe križ.
Primio ga blago kao da ga želi.
Tog dana sjenica cvrkutaše i čiž,
Judejom oblaci putovahu bijeli.*

*I Sin čovječji primio je muku
iz ruku velikih istinitog oca.
Za leđima svojim slušao je buku.
Kamen ranjavaše stopala mu bosa.*

*Na leđima evo mog čekanog krsta.
Preda mnom evo mog posljednjeg puta.
Morala me stići ova kazna čvrsta.*

*Da se zbude pismo i pjesnika riječi,
da moju ljubav, koja mrakom luta
u svijetu ovom ništa ne spriječi.*

DUH I ISTINA

*O teret taj teški koliko je rana
na leđima mojim načinio slabim.
Ako ne izdržim dar ovoga dana
koji mi daje Rimljanin i rabin*

*ipak ću stići do Golgote sretan
i takav slabić jači od najjačih.
Eto me, padoh, sav slomljen i sjetan
od jezika pasjih i pogleda mračnih.*

*Pao sam, vojniče što me tučeš štapom.
Opet ću se dići ispod gole grede
na udarce ove i tegljenje lakom.*

*Tu muku mi nitko već uzeti neće.
Bit ću ko što bijah i sred ove bijede
kada ljubav moja u tu patnju kreće.*

MAJKA I SIN

*Na tijelu našao da je pali Krist
opaki sin zore, u svjetlosti groma
da je na svu zemlju spustio svoj list,
ušuti farizej kao kučka hroma*

*kad pred sina pade uciviljena mati.
Dječače moj mili, moj ljubljene sine
— zar sa tobom tako, čije ime zlati
ovaj svijet tužni, bez svjetla, topline?*

*Tebe osudiše na sram i na stid?
O ne dam te, ne! Utrobe mi zrno,
ti ognjište moje, moj jedini vid!*

*Ne dam, ljubljani, da te psuju, muče.
Pred očima sve je strašno crno.
U srce noževa mene sedam tuče.*

ŠIMUN CYRENAC

*Plakao ljuto za majkom Marijom
i išao dalje bez snage i moći.
Zlotvori veseli svojom igrarijom
bičevima dalje tjerahu ga poći.*

*Kad ga ugleda, po povratku s polja,
Šimun Cyrenac, on priskoči spremno,
pa golemog križa prihvatio pola
dok srtaše Krist u nepovrat nijemo.*

*Od sviiju ipak našao se jedan
u kojem su volja i milost se sreli
u pomoć čovjeku koji gine bijedan.*

*Hvala ti, dobri, na ovome maru.
I ma da strašna osuda nas dijeli,
u ljudskom smo, evo, sjedinjeni žaru.*

VERONIKA

*Uz pomoć čovjeka penjao se dalje,
sve slabijeg tijela na strmome putu.
Vojnici sa konja trgali mu halje,
bez milosti tukli po obrazu žutu.*

*U jednome času djevojka je lijepa
na sred ceste klekla pred čovjeka vrijedna.
Bijeli mu je rubac, ispred oka slijepa
krvavog i znojnog, ispružila čedna.*

*I Kristovo lice ostade na platnu.
Krvave konture u najljepšoj slici
koja je ikada ljepoticu mladu*

*usrećila bolno, u očajnoj pažnji,
tako su je ovi oteli vidici,
ovi sati strašni i beznadno važni.*

DRUGI PAD

Vikaše nad njim kao nad parijom
da vuče i tegli, pod tretom svijan.
Pognutom glavom, u patnji sve starijom,
vrluda i gra, od slabosti pijan.

I ponovo pade na koljena muška:
Ne mogu dalje pod židovskim križem.
A moram naprijed, kad me krvnik ćuška.
Sve snage ću skupit. Evo, već se dižem.

Ali osta na tlu. Sa užetom rob
na noge ga vuče, da se vrati poslu.
Tako mora biti. To je moja kob.

Od izubijanog tijela i duše
nasilje traži i nadalje posluh.
Sve koji padoše do dna bi da sruše.

OPOMENA

A kada su žene s djecom na put stale
i, kleknuv, veoma počele plakati,
Isus im ne reče pozdrava ni hvale,
ni tužbe nad silom koja ga sakati.

O kćeri sionske, ne plačite za mnom!
Nad sobom plačite i nad djecom svojom.
Dolazi vrijeme sa sudbinom sramnom
i dolaze dani sa nesrećom trojom.

Da doći će propast, ter će govoriti:
Gore, padnite na nas, a kamenju
sruši se dolje, svi ćemo goriti

u gadnom plamenu, u životu mračnom;
znat će se strava po crnom znamenju,
po ludome činu, bezakonju tačnom.

BESPUĆE

Treći put pod križem Spasitelj je pao,
daleko od grada u besputnoj gori.
Opet ga je vojnik udarati stao
da bi od svog bio gospodara gori.

*Ali uzalud sve. Nazarenac jadni
na noge se više osovit ne može.
Ruka mu je pala na kamenjar hladni,
na ramenu krv i ostatci kože.*

*Pratnja ga vuče za kosu i ruke,
on visi ko mrtav i očima kruži.
Beskrajno već traju te neljudske muke*

*koje je dužan pod zemaljskim ruhom
podnositi da bi mogao da pruži
nasladu okrutnom nasilju nad duhom.*

SKIDANJE HALJINA

*Do Golgote slabog dovukoše vuci
i s tijela stali trgati odijelo,
a kad se otkriše u sutonu šljuci,
buljiti stadoše u to divno tijelo.*

*Isus je ležao slomljeno na travi,
glava mu gledaše u nebo nad okom.
U mirisu njegovom uzdisahu mravi,
božja je ovčica šetala mu bokom.*

*Padalo je veče posljednje mu noći.
On nježan i skrušen pred svjetinom ljutom
uzdisaše bolno, ne otkrivši moći*

*koje u njemu i sada bijahu,
prepustiv se sasvim svom udesu krutom,
u šutnji bezdanoj oči mu sijahu.*

RASPINJANJE

*I dođe čas kad ruke je dao
pribijati uz križ koji je nosio.
Ne reče ni jednom stanite il jao;
on milost davaše a nije je prosio.*

*Strašne su mu boli prožimale kosti.
Kad pribiše lijevu, a zatim i desnu,
onda noge slabe stadoše mu bosti,
probijat u strasti i zanosu bijesnu.*

*Takve muke nitko proživio nije.
Ostale zločince samo vezivahu.
Hitahu da ga razapnu što prije.
Prikucaše živa čovjeka uz gredu.*

*Žene pod raspelom Boga zazivahu.
Sin božji ljudsku spoznavаше bijedu.*

ŠTO JE PISANO SVRŠUJE SE

*Raspet na križu Sin čovječji visi
na Veliki petak i u trećem satu.
Vikahu Žudije: Što sišao nisi?
Što se ne ukloni krvničkom alatu?*

*Svi huljahu na nj pobjedničkim glasom,
a zločinci do njeg i s desna i s lijeva,
u svojoj mucu zajedno sa masom,
u slijepilu mračnog i sebičnog gnjeva.*

*A Isus preblagi visoko nad svime
prošapta u nebo svom ljubljenom Bogu
Oprosti im, Oče, ne znaju što čine!*

*Odavno je znao da će biti ovo,
predviđajući ljudsku u strahoti slogu,
moralo je biti, da se zbude Slovo.*

OBLAST TAME

*I ovo je bilo u božijoj ruci.
Sve se dogodilo kako je rečeno.
U svojoj samoći i posljednjoj mucu,
kao u Betfagi u večeri ledenoj.*

*Isus ostade zaogrnut tamom,
koja bijaše od treće do devete;
porugljivi natpis nad lijepom mu glavom
kao nad berlinskom ludoga levente.*

*Za noge mu žene vješahu se mamno
cjelivajući rane i smrskane kosti,
ljubeći najljepšeg, obješenog sramno.*

*A najviše od njih dvije gorke žene,
od kojih bijesovi kloniše se prosti,
žudeć za pogledom umrtvljene zjene.*

SUD OVOME SVIJETU

*U svojoj da svrši djevičanskoj misi
morao je Isus da proživi plač,*

*koji je određen po rečenoj misli;
za mir on ne dođe, već da daje mač.*

*Iako je čovjek bogočovjek bio,
u slabosti zadnjoj i strahu poviče:
Oče moj veliki! Što si me ostavio?
kad trzaji strave krv mu uloviše.*

*Bog mu nijednom riječju se ne javi.
Patio se dalje mirišući smrt.
Razbojnici kraj njeg umrijehu erljavi.*

*Još jednom u jauk strven se nadao.
I ode iz života u onostran vrt —
JA SAM BIO ONAJ ŠTO SVIJET JE NADVLADAO.*

EFETA

*Kad svoje rekoše Kajafa i Ana
Isusu veliki navališe križ.
O teret taj teški koliko je rana
na tijelu našao, da je pali Krist*

*plakao ljuto za majkom Marijom,
uz pomoć čovjeka penjao se dalje.
Vikaše nad njim kao nad parijom,
a kada su žene s djecom na put stale*

*treći put pod križem Spasitelj je pao.
Do Golgote slabog dovukoše vuci
i dođe čas kad ruke je dao.*

*Raspet na križu sin čovječji visi.
I ovo je bilo u božijoj ruci,
u svojoj da svrši djevičanskoj misi.*

ZLATKO TOMIČIĆ